

Çok Boyutlu Okul Öfke Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çok Boyutlu Okul Öfke Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19224>

Öz

Çok Boyutlu Okul Öfke Ölçeği (ÇOÖÖ), öğrencilerin okul ortamında deneyimledikleri öfke, bu öfkeyi ifade etme biçimleri ve öfkeyle başa çıkma stratejilerini çok boyutlu olarak ölçmek amacıyla Türkçe'ye uyarlanmış bir araçtır. Ölçek; **Öfke Yaşantısı**, **Dümanlık**, **Yüksek ifade** ve **Olumlu Başa Çıkma** olmak üzere dört temel alt boyuttan oluşmaktadır. Bu uyarlama çalışması Nazmiye Çivitçi tarafından 2007 yılında gerçekleştirilmiş olup, ölçeğin psikometrik özellikleri Türk öğrenci popülasyonu üzerinde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Çok Boyutlu Okul Öfke Ölçeği, okul öfkesi, dümanlık, öfke ifadesi, öfkeyle başa çıkma, psikometrik özellikler, okul psikolojisi.

Yazarlar

Nazmiye Çivitçi

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, okul ortamında ortaya çıkan öfke eğilimlerini ve bu öfkenin yönetimini farklı boyutlarda değerlendirmektir. ÇOÖÖ, eğitim ve psikoloji alanındaki araştırmacılara ve uygulayıcılara, öğrencilerin yaşadığı duygusal tepkileri ve özellikle yüksek davranışlara yol açabilecek öfke ifadelerini tespit etmek için standardize edilmiş, kültüre uyarlanmış bir ölçüm aracı sağlamayı hedefler.

Ölçek, öfkenin farklı tezahürlerini (yaşantı, bilişsel tutum ve davranışsal ifade) ayırt etme yeteneği sayesinde, eğitimcilerin ve ruh sağlığı uzmanlarının öğrencilerin spesifik ihtiyaçlarına yönelik hedef odaklı müdahale programları geliştirmesine bilimsel bir zemin hazırlar.

Yapı

Çok Boyutlu Okul Öfke Ölçeği (ÇOÖÖ), öfkenin tek bir durumdan ziyade, bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenleri içeren karmaşık ve çok yönlü bir yapı olduğunu varsayar. Ölçek, öğrencilerin okul ortamındaki öfke deneyimlerini ölçen dört ana faktör etrafında toplanmıştır:

Öfke Yaşantısı: Bireyin okul ortamında öfke duygusunu hissetme sıklığı, yoğunluğunu ve tetikleyici olaylara karşı duyarlılığını ölçer.

Dümanlık: Okula, kurallara, otorite figürlerine veya akranlara karşı beslenen genel olumsuz, kinici ve haksızla uğramış hislerini içeren bilişsel öfke bileşenini temsil eder.

Yükçü fade: Öfkenin dışına vurulmasında kullanılan, fiziksel veya sözel olarak zarar verici ve yapıcı olmayan, çevreye veya kendine dönük olumsuz davranışlar kapsar.

Olumlu Başa Çıkma: Öfke duygusu ortaya çıktığında, bireyin durumu yönetmek için kullandığı sağlıklı, yapıcı ve sosyal olarak kabul edilebilir stratejileri (örn. fiziksel aktivite, rahatlama teknikleri) içerir.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında geçerlik çalışmaları kapsamında doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Yapısal geçerliği destekleyen bulgular elde edilmiş ve dört faktörlü yapının maddelerinin ilgili alt ölçeklere kabul edilebilir düzeyde yüklendiği görülmüştür. Bu bulgular, ölçeğin teorik olarak öngörülen boyutlara doğru bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Faktör analizinde elde edilen faktör yükleri (factor loadings), alt ölçeklere göre aşağıdaki aralıklarda değişmektedir:

Öfke Yaantısı alt ölçeği için faktör yükleri **.43 ile .60** arasındadır.

Yükçü fade alt ölçeği için faktör yükleri **.45 ile .77** arasındadır.

Dümanlık alt ölçeği için faktör yükleri **.58 ile .74** arasındadır.

Olumlu Başa Çıkma alt ölçeği için faktör yükleri **.35 ile .63** arasındadır.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik analizleri, 348 öğrenciden oluşan bir örneklem üzerinde hesaplanan Cronbach alfa katsayıları ile belirlenmiştir. Elde edilen katsayılar, ölçeğin genel olarak yeterli veya yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Öfke Yaantısı alt ölçeği için Cronbach alfa katsayısı: **.80**

Dümanlık alt ölçeği için Cronbach alfa katsayısı: **.79**

Yükçü fade alt ölçeği için Cronbach alfa katsayısı: **.78**

Olumlu Başa Çıkma alt ölçeği için Cronbach alfa katsayısı: **.60**

Özellikle ilk üç alt ölçek için elde edilen yüksek alfa değerleri, bu boyutların tutarlı ve güvenilir ölçümler sunduğunu göstermektedir. Olumlu Başa Çıkma alt ölçeği için elde edilen .60 değeri ise sosyal bilimler araştırmaları için kabul edilebilir alt sınırlarda yer almaktadır.

Faktör Analizi

ÇOÖÖ'nin Türkçe uyarlama çalışmasında kullanılan faktör analizi, ölçeğin orijinal yapısına uygun olarak dört faktörlü bir yapıyı desteklemiştir. Bu dört faktör, öfke yapısının farklı yönlerini temsil eden **Öfke Yaantısı**, **Dümanlık**, **Yükçü fade** ve **Olumlu Başa Çıkma** boyutlarıdır.

Maddelerin faktör yüklerinin genel olarak .40'n üzerinde olması, her bir maddenin ilgili alt boyutu temsil etmede güçlü bir katkı sağladığını göstermektedir. Bu sonuçlar, ölçeğin Türk kültüründe de öfkeyi çok boyutlu olarak ölçme yeteneğine sahip olduğunu doğrulamaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği

Format: Öz Bildirim Ölçeği

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğrenciler (Genellikle ortaokul ve lise öğrencileri)

Yaş Grubu: Ergenlik dönemi

Popülasyon Detayları: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları 348 öğrenciden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: 4'lü Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır. Katılımcılardan, her bir maddeye ne ölçüde katıldıklarını belirtmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

öfke yönetimi, psikometrik ölçüm, okul psikolojisi, ergenlik dönemi, yatkın davranışlar, iç tutarlılık, Likert.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımları: Bilgi mevcut değildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: ncivitci@pau.edu.tr

Yazın Adresi: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli, Türkiye.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe uyarlaması Nazmiye Çivitçi tarafından 2007 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin akademik veya ticari amaçla kullanılması için yazar ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir.

İletişim için kullanılan e-posta adresi: ncivitci@pau.edu.tr

Ölçeğin orijinal makalesi DergiPark üzerinden erişilebilir ve referans bilgisi aşağıda

sunulmuştur. Ayrıca, ölçeğin PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: cok-boyutlu-okul-ofke-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Çivitçi, N. (2007). Çok Boyutlu Okul Öfke Ölçeği' nin Türkçe' ye Uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 99-109. Makalenin DergiPark bağlantısı: dergipark.ulakbim.gov.tr

Çok Boyutlu Okul Öfke Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Öfke yağıntısı: "Birisinin sızana sakız koyduğunu farketmedin ve üzerine oturdun".

Dümanlık: "Okuldaki kurallar aptalca".

Yüksek ifade: "Sinirlendiğinde etrafında kim varsa acısını ondan çıkarırım".

Olumlu Baza Çıkma: "Öfkeli olduğumda koşa, top oynama gibi fiziksel etkinlikler ile kendimi rahatlatırım".